

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci, rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobce **J. Z.**, bytem D. 329, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 6. 2010, č. j. KUOK 69689/2010, sp. zn. KÚOK/88026/2009/OSV-SP/7178, ve věci příspěvku na živobytí,

t a k t o :

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného, označeného v záhlaví. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Magistrátu města Olomouce, odboru sociální pomoci, ze dne 22. 7. 2009, č. j. 52629/2009/OLO, kterým byl žalobci snížen příspěvek na živobytí z 3.126 Kč na 2.020 Kč měsíčně od dne 1. 7. 2009 a toto rozhodnutí bylo potvrzeno.

V žalobě namítal žalobce, že došlo k porušení jeho ústavních práv a mezinárodních úmluv. V doplnění žaloby žalobce namítal, že byly porušeny čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 26 odst. 3, čl. 30 odst. 1 a 2 LZPS a čl. 1 Ústavy a rozhodnutí je v rozporu s Evropskou sociální chartou a čl. 20, čl. 21, čl. 34 a čl. 35 Listiny základních práv a svobod EU, kterou uvozuje Lisabonská smlouva. Žalobce namítá, že mu správní orgán I. stupně neposkytl relevantní sociální poradenství a neodpověděl konkrétně na jeho otázky, jak má svou situaci řešit. Od 1. 7. 2009 došlo ke změně právní úpravy a občané, nezaměstnaní více než šest měsíců, musí odpracovat nejméně 20 hodin tzv. veřejné služby, jinak se jim sníží životní minimum na existenční minimum. Obce však nemají povinnost veřejnou službu zřídit a většina ji ani nezřídila. Ačkoli stát ukládá nějakou povinnost, negarantuje možnost ji splnit. Stanovení nesplnitelné podmínky považuje žalobce za protiústavní a odkazuje na vyjádření veřejného ochránce práv. Žalobce je osoba zdravotně znevýhodněná a v jeho dostupném okolí se mu nepodařilo přes veškerou snahu najít obec, kde by mohl veřejnou službu vykonat. Obec Olomouc a Šternberk měly tuto službu zřízenou jen pro občany s trvalým pobytem v jejich městě. Obec Bělkovice-Lašťany žalobce po předložení lékařské zprávy odmítla. Obec Olomouc dělí občany na dvě kategorie (s bydlištěm v obci a mimo obec). V tom spatřuje žalobce diskriminaci a rozpor s platným právem, protože toto zákon neumožňuje. Proti argumentu, že zřízení služby je u obcí dobrovolné, kontruje žalobce tím, že zřízení pracovního místa u soukromého zaměstnavatele je také dobrovolné, ale když zaměstnavatel zaměstnance vybírá, diskriminace se dopouštět nesmí. Žalobce také nemá možnost „odejít“ k jinému, vstřícnějšímu správnímu orgánu. Žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2006, č. j. 6 Ads 43/2005-51, č. 949 Sb. NSS, s nímž je napadené rozhodnutí v rozporu. Žalobce v žalobě ve věci sp. zn. 73 Cad 12/2009 (na kterou v souzené věci odkazuje) namítal, že v protokole o jednání u žalovaného ze dne 22. 7. 2009 není správně zaznamenáno, že nevykonal veřejnou službu, protože ve skutečnosti žalobce uvedl i to, proč ji nevykonal a toto doložil potvrzeními a žádal o sdělení, jak situaci řešit. Pracovnice žalovaného paní B. D. telefonicky zjišťovala na Obecním úřadu Velká Bystřice zřízení veřejné služby, ta však byla rovněž jen pro občany s trvalým pobytem v obci, a proto pracovnice žalovaného uzavřela, že s tím nemůže nic dělat. Takový postup je rovněž v rozporu s citovaným judikátem NSS, stejně jako reakce žalovaného na opakovaná upozornění žalobce, že nadále nemůže sehnat příležitost, jak vykonat veřejnou službu. Žalobce dále namítl, že neobdržel kopii protokolu z jednání dne 22. 7. 2009 a poukázal na své potíže se zrakem. K důkazu navrhl žalobce výslech paní B. D. a písemné vyjádření žalovaného o skutečném průběhu jednání dne 22. 7. 2009. Následkem napadeného rozhodnutí žalobce odmítá léky předepsané lékařem i předepsané rehabilitace. V žalobě v souzené věci pak dále žalobce uvádí, že v doplnění odvolání ze dne 21. 6. 2010 se správního orgánu dotazoval, zda má možnost využít jiné možnosti mimo veřejnou službu tak, aby zamezil snížení dávky z životního minima na existenční minimum a dále zda jsou tyto možnosti závislé na možnostech a vůli příjemce dávky či nikoli. Na to nedostal žalobce v napadeném rozhodnutí odpověď. V žalobě dále uvedl devět otázek, na které žádá v rámci soudního dokazování odpověď. Tyto otázky jsou součástí argumentace soudu níže. Žalobce navrhl soudu, aby zvážil položení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU. Závěrem žalobce požádal o přiznání odkladného účinku a prominutí od soudních poplatků.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že snížil žalobci příspěvek na živobytí, protože se změnil rozdíl mezi částkou na živobytí žalobce (2.020 Kč) a výší jeho příjmu (0 Kč). Částka na živobytí činí částku životního minima bez možnosti dalšího navýšení. Žalobce byl na snížení upozorněn dne 5. 1. 2009 a 3. 6. 2009. Podle § 24 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi u osob, které pobírají příspěvek na živobytí déle než šest měsíců, je částka živobytí ve výši existenčního minima a zvýšení této osobě nenáleží. Správní orgán nemá možnost částku živobytí stanovit odlišně. Žalobce nepatří mezi osoby podle § 11 odst. 3 cit. zákona, u kterých se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací, tj. osoby pobírající podporu v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci, osoby, které mají příjem z výdělečné činnosti a osoby, které vykonávají dobrovolnickou službu nebo veřejnou službu v rozsahu nejméně 20 hodin v kalendářním měsíci. Podle žalovaného mu zákon neumožňuje možnost zohlednit faktickou možnost příjemce dávky veřejnou službu vykonat, proto nemohl správní orgán využít správního uvážení. Žalovaný vysvětlil ve svém vyjádření, jak posuzoval soulad svého postupu s namítanými porušeními Ústavy a odkázal v dalším na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Napadená rozhodnutí dle názoru žalovaného byla vydána v souladu se zákonem a proto navrhl žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

V replice žalobce znovu zopakoval, že žalovaný ani ve vyjádření nevysvětlil, jak měl žalobce svou situaci řešit a že částka 2020 Kč nepokrývá potřeby žalobce. K replice přiložil žalobce pracovní rekomandaci, prokazující omezené možnosti jeho pracovního uplatnění.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci, přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s.ř.s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s.ř.s.), tedy ke dni 29. 6. 2010.

Ze správního spisu krajský soud zjistil, že dne 5. 1. 2009 správní orgán I. stupně žalobci poskytl rozsáhlé poučení o tom, za jakých podmínek bude žalobci nadále vyplácen příspěvek na živobytí. Žalobce byl poučen o nutnosti předložit individuální akční plán, nutnosti vykonat veřejnou službu, aby mu nebyla dávka snížena, i o tom, že snížení dávky od 1. 7. 2009 může předejít tím, že žalobce bude mít příjem z výdělečné činnosti. Dne 30. 3. 2009 přijal žalobce individuální akční plán ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Podle protokolu z jednání žalobce s Magistrátem města Olomouce ze dne 30. 6. 2009 byl žalobce upozorněn, že pokud v měsíci červnu 2009 nevykoná aspoň 20 hodin veřejné služby nebo nedoloží potvrzení o výši příjmu z výdělečné činnosti, dojde od 1. 7. 2009 ke snížení příspěvku na živobytí na částku existenčního minima ve výši 2.020 Kč. Podle protokolu z jednání ze dne 22. 7. 2009 projednali žalobce a Magistrát města Olomouce aktuální stav v souzené věci – žalobce oznámil, že nevykoná veřejné služby, protože nebyly v okolních obcích zřízeny a zaměstnání se mu nepodařilo sehnat. Oprávněná úřední osoba Magistrátu města Olomouc žalobci sdělila, že mu bude snížen příspěvek na živobytí od 1. 7. 2009. Dne 6. 8. 2009 oznámil žalobce správnímu orgánu I. stupně, že v měsíci červnu 2009 se mu nepodařilo odpracovat 20 hodin veřejné služby, protože obec Dolany tento institut zřízen nemá ani ho zřizovat nebude a v jiných obcích rovněž nebylo možné tuto službu vykonat – obce ji zřízenou neměly anebo pouze pro své občany. Proti

rozhodnutí ze dne 22. 7. 2009 o snížení příspěvku na živobytí podal žalobce 21. 8. 2009 odvolání, protože rozhodnutí je v rozporu s ústavními principy. Dne 31. 8. 2009 žalobce dodal Magistrátu města Olomouc sdělení, že v srpnu se mu nepodařilo odpracovat 20 hodin veřejné služby (v Dolanech ani jiných obcích) a že podle informace Kanceláře Veřejného ochránce práv má veřejnou službu zřízenou jen 3% obcí. Dne 2. 10. 2009 žalobce sdělil správnímu orgánu I. stupně, že v září 2009 nevykonat 20 hodin veřejné služby, že nemá finanční prostředky na rozsáhlejší hledání obce, kde by službu mohl vykonat a upozornil, že město Olomouc má veřejnou službu zřízenou jen pro své občany. Žalobce požádal správní orgán o písemné vyjádření, jak postupovat v jeho situaci, kterou už několikrát popsal a co má udělat s tím, aby byly reálně zohledněny jeho možnosti a poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 43/2005-51, protože nemá možnost svou situaci nijak ovlivnit a na obcích nelze nijak zřízení institutu veřejné služby vynutit. V doplnění odvolání ze dne 21. 6. 2010 žalobce uvedl, že rozhodnutí o snížení příspěvku na živobytí je v rozporu s čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 26 odst. 3, čl. 30 odst. 1 a 2, čl. 31 Listiny základních práv a svobod a rozhodnutí je i v rozporu s Evropskou sociální chartou a čl. 20, čl. 21, čl. 34 a čl. 35 Listiny základních práv a svobod EU, kterou uvozuje Lisabonská smlouva. Žalobce uvedl, že vynaložil vůli i aktivitu, aby předešel snížení dávky, ale nepodařilo se mu najít obec, u které by mohl vykonat veřejnou službu. V tom, že správní orgán rozdělil osoby podle bydliště, spatřuje žalobce diskriminaci. Podle žalobce neobstojí argument, že zřízení veřejné služby je dobrovolné, a namítl, že v dané situaci se ocitl jako rukojmí. Žalobce namítl, že pokud bude odvolací orgán argumentovat, že veřejná služba není jedinou možností, jak předejít snížení dávky, pak nechť popíše další možnosti. Žalobce také poukázal na vysokou nezaměstnanost v kraji a na specifika a další nevýhody zdravotně znevýhodněných osob, poté se dotazoval, zda existuje alespoň nějaká garantovaná možnost předejít snížení dávky a zda je tato možnost takové povahy, aby její splnění záviselo na možnostech a vůli příjemce dávky. Žalobce poukázal na to, že pro osoby v hmotné nouzi je problematické činit aktivní kroky ke splnění zákonem stanovených podmínek a žádal detailní návod. Žalobce si posteskl, že tvůrci zákona při tomto byli mimo realitu a že částka životního minima 2020 Kč nestačí k zajištění základních životních podmínek. Žalobce rovněž poukázal na to, že neobdržel stejnopis protokolu z jednání 22. 7. 2009. Nakonec žalobce dodal, že do své situace se dostal zejména následkem rozhodnutí správních orgánů (pokuta za přecházení na červenou, neuhradil pokutu za neohlášenou studnu), které nyní přezkoumává ESLP.

V napadeném rozhodnutí žalovaný uvedl, že žalobce pobírá příspěvek na živobytí od února 2007 a odkázal na § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi a uvedl, že se na žalobce vztahuje, tedy že se u něj zkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací nebo z výdělečné činnosti. Protože žalobce nevykonat v červnu 2009 dobrovolnou službu nebo veřejnou službu v rozsahu aspoň 20 hodin měsíčně a pobírá příspěvek na živobytí déle, než 6 měsíců, byl mu příspěvek na živobytí snížen na částku existenčního minima a žalovaný dále odůvodnil její výpočet a dobu, od kdy byla snížena (od 1. 7. 2009, tj. šest měsíců od nabytí účinnosti výše citovaného ustanovení). Žalovaný konstatoval, že žalobce nesplňuje podmínky, že by se na něj citované ustanovení zákona nevztahovalo, ostatně to ani netvrdí. Sporný není ani výpočet, protože příjmy žalobce činily v rozhodném období 0 Kč. Žalovaný zdůraznil, že na snížení příspěvku upozornil žalobce již 5. 1. 2009, opakovaně pak 3. 6. 2009. K námitce žalobce o rozporu s Listinou základních práv a svobod EU žalovaný uvedl, že tato nabyla účinnosti dne 1. 12. 2009, takže k rozporu odvoláním napadeného

rozhodnutí dojít nemohlo. Žalovaný popřel i rozpor s Evropskou sociální chartou, protože ta neurčuje konkrétní podmínky poskytování sociální pomoci, ty jsou definovány ve vnitrostátních předpisech, jmenovitě v zákoně o pomoci v hmotné nouzi. Žalovaný neshledal ani rozpor s Listinou základních práv a svobod. Podle žalovaného nezasahuje odvoláním napadené rozhodnutí do svobody, rovnosti v důstojnosti i právech člověka a neporušuje ani nezadatelnost, nezczizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod. Rovněž částka živobytí není stanovena na základě pohlaví, rasy, barvy pleti apod. Podmínky nároku a výše dávky dopadají na všechny občany stejně. Žalovaný neshledal ani rozpor s čl. 26 odst. 3 a čl. 30 odst. 1 a 2 LZPS, protože podmínky nároku na dávku stanovuje právě zákon o pomoci v hmotné nouzi. Žalovaný uvedl, že není na něm, aby posoudil, zda částka ve výši existenčního minima je částkou odpovídající přiměřenému hmotnému zabezpečení či zajištění základních životních podmínek. Žalovaný vycházel z toho, že zákon o pomoci v hmotné nouzi byl projednán oběma komorami parlamentu, kde byl soulad s Listinou posuzován, zákon byl řádně schválen, vyhlášen a nabyl účinnosti. Podle žalovaného nezasahuje napadené rozhodnutí do práva žalobce na ochranu zdraví či bezplatnou zdravotní péči a osoby, pobírající dávku v hmotné nouzi, jsou od regulačních poplatků ve zdravotnictví osvobozeny. K námitce diskriminace žalovaný uvedl, že postup správního orgánu I. stupně vychází z principu smíšeného modelu veřejné správy. Při rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi vykonávají správní orgány přenesenou působnost, kdežto veřejná služba zajišťují obce v samostatné působnosti. Pokud statutární město Olomouc umožňuje výkon veřejné služby pouze svým občanům, nelze v tom spatřovat diskriminaci. Příklad žalobce s vytvářením pracovních míst soukromými subjekty považoval žalovaný za nepřiléhavý, protože podnikání firem a výkon veřejné správy jsou založeny na zcela odlišných principech. K žádosti žalobce o detailní návod pro praktickou realizaci dalších možností předejití snížení příspěvku žalovaný uvedl, že předpokládá, že se tato námitka váže k § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi a nikoli k dalším situacím, resp. důvodům. Pro vyjádření správní úvahy, která vede žalovaného k rozhodnutí o odvolání žalobce, není praktický popis (poskytování sociálního poradenství) rozhodující vzhledem ke kogentnosti § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Takový postup by byl v rozporu se zákonem. Totéž platí i pro požadavek žalobce na jím položené otázky. Žalovaný uvedl pouze obecně, že § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi by se u žalobce neaplikovalo, pokud by byl osobou, u které se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací a znovu zopakoval zákonný výčet těchto osob. Podle žalovaného zákon neumožňuje správním orgánům do jejich úvah zahrnout skutečnost, že obec veřejnou službu neorganizuje nebo že občan nemá možnost pracovního uplatnění. Proto nejsou pro rozhodování podstatná vyjádření obcí, která žalobce správnímu orgánu zaslal. Pro rozhodnutí není podstatné ani to, jestli obce v okolí bydliště žalobce organizují veřejnou službu nebo neumožňují výkon veřejné služby osobám, které nemají v dané obci trvalý pobyt. K námitce o neúplnosti vedení správního spisu pro neuvedení potvrzení okolních obcí o reorganizaci veřejné služby žalovaný uvedl, že pokud správní orgán I. stupně nezanesl veškeré skutečnosti do protokolu, tento postup je nesprávný, avšak taková vada by neměla vliv na správnost a zákonnost napadeného rozhodnutí s ohledem na kogentnost § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi a nerozhodnost doložených prohlášení. K předání kopie protokolu uvedl žalovaný, že není zřejmé, zda o něj žalobce požádal. Pokud by o něj požádal, byl by mu vydán. Kdykoli po sepsání protokolu má žalobce možnost do něj nahlédnout nebo si pořídit jeho kopii.

Připomínka žalobce, že se do své situace dostal vinou rozhodování správních orgánů, žalovaný dodal, že ani to nemá vliv na napadené rozhodnutí. Závěrečnou námitku žalobce, aby odvoláním napadené rozhodnutí bylo zrušeno proto, že žalobce neměl možnost vykonat veřejnou službu, žalovaný odmítl proto, že příspěvek na živobytí byl žalobci stanoven v souladu s právními předpisy, správní orgán I. stupně neměl možnost zohlednit jiné skutečnosti a odkázal na již uvedenou argumentaci.

Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná a ztotožnil se s právním názorem žalovaného v napadeném rozhodnutí a doplňuje jej dále dalšími úvahami, které – i pokud by byly shledány jako chybějící v napadeném rozhodnutí - nezpůsobily by jeho nezákonnost.

Podle § 24 odst. 1 písm. g) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, částka živobytí osoby činí u osoby, která pobírá příspěvek na živobytí déle než 6 kalendářních měsíců, částku existenčního minima; zvýšení částky živobytí podle § 25 až 28 a § 30 této osobě nenáleží. Toto ustanovení se nevztahuje na osobu, u které se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací (§ 11 odst. 3), osobu pobírající podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, osobu, která má příjem z výdělečné činnosti, osobu, která je invalidní v prvním nebo ve druhém stupni, a osobu, která vykonává dobrovolnickou službu nebo veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci.

Toto ustanovení bylo do zákona o pomoci v hmotné nouzi zařazeno zákonem č. 328/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Podle důvodové zprávy zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, byla s účinností od 1. ledna 2008 přijata některá racionalizační opatření v oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi. Dávky pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc) jsou poskytovány osobám, které nemají dostatečné příjmy a které si tyto příjmy nemohou z objektivních důvodů zvýšit. Navrhované změny navazují na nastartovaný proces a jejich cílem je větší provázanost působení politiky zaměstnanosti a pomoci v hmotné nouzi. Komplex navrhovaných změn naplňuje jeden z cílů vlády (vyhodnocení systému sociální ochrany před hmotnou nouzí a vazby výplaty finančních částek ze sociálních systémů na povinnost rekvalifikace, veřejně prospěšných prací a účasti v projektech dalšího vzdělávání). Cílem všech předložených opatření je zvýšit motivaci osob k rychlé změně jejich nepříznivé sociální situace pomocí znovu začlenění na trh práce a zabránit s ohledem na současnou míru nezaměstnanosti jejich nedůvodnému setrvání v systémech sociální ochrany. ... Návrh zákona dále stanovuje odlišná pravidla pro stanovení částky živobytí u osob, které pobírají příspěvek na živobytí méně než 6 měsíců a více než 6 měsíců. Společně s novelizací zákona o dobrovolnické službě (část devátá) rozšiřuje možnosti poživatelů dávek, resp. osob v hmotné nouzi, vymanit se z nepříznivé situace, popř. obdržet dávku pomoci v hmotné nouzi ve vyšší částce než osoba, která je méně aktivní. ... Navrhovaná opatření se nedotýkají žádné z dvoustranných či mnohostranných úmluv, kterými je Česká

republika v oblasti zaměstnanosti vázána. ... Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a je slučitelná s právem Evropské unie a Evropských společenství. Lze očekávat spíše pozitivní dopady změny zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť cílem je navázat na opatření navrhovaná v zákoně o zaměstnanosti, a dále prohlubovat základní záměr všech změn, tj. snížení závislosti obyvatel na sociálních dávkách (urychlení řešení nepříznivé sociální situace, udržování/rozvíjení pracovní schopnosti/potenciálu osob apod.).

Ze zvláštní části důvodové zprávy soud zjistil k § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi, že *navrhované opatření je plně v kontextu ostatních navrhovaných změn, které hodnotí aktivitu osob, a to částečně i zpětně. Jde o osoby, které byly dlouhodobě neaktivní, a proto jim nevznikl nárok na poskytování invalidního důchodu. U osob, kterým nevznikl nárok na invalidní důchod, není důvod, proč by měly být zvýhodňovány oproti ostatním skupinám obyvatel.*

Spornou otázkou v souzené věci je ta, zda měly správní orgány aplikovat v případě žalobce ustanovení § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi způsobem, jakým tak učinily.

Soud dospěl k závěru, že postup správních orgánů a následné rozhodnutí ve věci jsou v souladu se zákonem a správné. Za pomoci teleologického výkladu shledal soud, že sporné ustanovení bylo užito správními orgány řádně - správně a právně a nelze mu ničeho vytknout. Ačkoli argumentace žalobce v poloze, jak ji podal, je zdánlivě přesvědčivá, je nutno na celou věc pohlédnout z dalších úhlů pohledu, komplexně, bez vytržení s ostatními souvislostí, a to i s ohledem na žalobcem citovaná ustanovení Ústavy, Listiny základních práv a svobod České republiky i Evropské unie. Jedním z těchto pohledů je výklad citovaného ustanovení podle jeho smyslu a účelu. Krajský soud shledává jako zcela legitimní, aby zákonodárce stanovil, jak jej k tomu ostatně předurčuje mj. i čl. 30 Listiny základních práv a svobod, aby sám zákonem stanovil, za jakých podmínek poskytne sociální ochranu a pomoc. Nutno zdůraznit, že vyčerpáním možnosti předejití snížení příspěvku na živobytí prostřednictvím vykonání veřejné služby, nedochází k vyčerpání všech možností, které zabraňují snížení této dávky.

Jazykovým výkladem celého ustanovení § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi prvotní vyloučení aplikace první věty nastává poté, co správní orgán posoudí, zda se věta prvá citovaného ustanovení na žalobce vztahuje či nikoli. Správní orgány tedy posuzovaly, zdalipak žalobce není osobou, u které se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací (§ 11 odst. 3), osobou pobírající podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, osobou, která má příjem z výdělečné činnosti, osobou, která je invalidní v prvním nebo ve druhém stupni, a osobou, která vykonává dobrovolnickou službu nebo veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci.

Podle § 11 odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb. možnost zvýšit si příjem vlastní prací se nezkoumá při posuzování hmotné nouze osoby, která je

- a) starší 65 let (od 1. 1. 2010 – 68 let)
- b) poživatelé starobního důchodu,
- c) plně invalidní (od 1. 1. 2010 invalidní ve III. stupni)

- d) osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o 1 dítě a z důvodu této péče pobírajícím rodičovský příspěvek, a to po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek a po této době takto pečujícím o dítě, které z vážných důvodů nemůže být umístěno v jeslích nebo v mateřské škole nebo obdobném zařízení,
- e) osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), a to za předpokladu, že v žádosti o příspěvek na péči pro osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby byla uvedena nebo po přiznání příspěvku na péči příslušnému orgánu ohlášena jako osoba poskytující pomoc a tato pomoc je vykonávána v rozsahu nejméně 80 % pracovní doby 40 hodin týdně; je-li pečujících osob více, lze toto ustanovení použít pouze u jedné z nich, a to té, která byla určena jejich písemnou dohodou, a nedohodnou-li se, nelze toto ustanovení použít vůbec,
- f) nezaopatřeným dítětem,
- g) uznána dočasně práce neschopnou.

Jak uvádí správní orgány a žalobce k tomu ani nic nenamítá, není ohledně skutkového stavu sporné, že žalobce nesplňuje ani jednu z podmínek § 11 odst. 3 ani věty druhé § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Podle § 12 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jako možnost zvýšení příjmu vlastní prací se posuzuje

- a) započetí výdělečné činnosti u osoby nepracující,
- b) zvýšení rozsahu a intenzity výdělečné činnosti,
- c) možnosti vykonávat lépe placenou výdělečnou činnost.

Podle § 12 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi za projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací se považuje

- a) prokázaná vlastní snaha o zvýšení příjmu z výdělečné činnosti ve smyslu odstavce 1, zejména využitím služeb agentur práce, inzerce, nabídek výdělečné činnosti prostřednictvím internetu a korespondence se zaměstnavateli,
- b) výkon veřejně prospěšných prací nebo krátkodobého zaměstnání zprostředkovaného úřadem práce,
- c) výkon dobrovolnické služby nebo veřejné služby (§ 18a), je-li tato služba vykonávána alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, a to pouze po dobu, kdy osoba nadále splňuje podmínku uvedenou v písmenu a).

Podle § 12 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi a s ním společně posuzované osoby mají povinnost předložit na výzvu orgánu pomoci v hmotné nouzi individuální akční plán, byl-li jim podle zvláštního právního předpisu úřadem práce vypracován, a to ve lhůtě stanovené orgánem pomoci v hmotné nouzi.

Z výše citovaných ustanovení vyplývá, že vykonání veřejně prospěšných prací není jedinou možností, jak by žalobce mohl projevit snahu o zvýšení příjmu vlastní prací.

Jak vyplývá z protokolu, již při jednání žalobce a správního orgánu dne 5. 1. 2009 a následně 3. 6. 2009 byl žalobce poučen o tom, za jakých podmínek může po 1. 7. 2009 pobírat příspěvek na živobytí ve výši 3.126 Kč, a nikoli sníženou na 2.020 Kč. Vykonání veřejné služby bylo jednou z možností a dalšími byl mj. příjem z výdělečné činnosti. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce dokládal správnímu orgánu poznámky o pracovních nabídkách, které zasílal na inzeráty zaměstnavatelů a u každé poznámky byl uveden téměř vždy výsledek žádostí žalobce – většinou s poznámkou, že jde o práci pro žalobce nevhodnou (ze zdravotních či jiných důvodů), byl vybrán jiný kandidát nebo že žalobce nedostal odpověď či že jednání nebyla ukončena. Podle individuálního akčního plánu ze dne 30. 3. 2009 je žalobce v evidenci uchazečů veden od 19. 1. 2006.

K tomu soud podotýká, že pracovní poměr anebo dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr nejsou jedinými způsoby, jakými může dosáhnout žalobce příjmu z výdělečné činnosti. Další možností je i samostatná výdělečná činnost, a to buď na základě živnostenského oprávnění nebo bez tohoto oprávnění jako některá z činností, které jsou vyjmenovány v § 3 živnostenského zákona (č. 455/1991 Sb.). Krajský soud posoudil i četnost a obsah žalobcových podání a dalším argumentem podporuje své rozhodnutí – žalobce podle úrovně jím sepisovaných podání a širokého rozhledu by zcela nepochybně byl osobou, která by našla uplatnění na trhu práce ať už v závislém pracovním poměru, anebo v rámci samostatné výdělečné činnosti, příp. při činnosti v neziskových organizacích.

Žalobce sám doložil k žalobě odpověď žalovaného ze dne 3. 5. 2010 na jeho dotaz ohledně řešení jeho situace a na sociální poradenství, podle které mj. záměrem systému pomoci v hmotné nouzi v situaci, kdy alespoň částečně je zachována pracovní schopnost osoby, je očekávat, že tato osoba bude o pracovní uplatnění usilovat, přičemž veřejná a dobrovolnická služba jsou jen dvěma z takových možností. I přes dosavadní neúspěch žalobce s hledáním veřejné služby či zaměstnání nelze konstatovat, že tato možnost by byla zcela vyloučena. Žalovaný si podle tohoto dopisu byl vědom zdravotního stavu žalobce, možností na trhu práce i problematičnosti hodnocení možnosti zvýšit si příjem vlastní prací pro osoby pobírající příspěvek na živobytí. Žalovaný v tomto dopise konstatoval, že nemá prostor pro správní uvážení v dané věci a může rozhodovat pouze striktně vázán zákonem. Správní orgán nemá pravomoc stanovit další výjimky nad rámec zákona. V dopise pak bylo doporučeno žalobci s ohledem na jeho zdravotní stav podat žádost o invalidní důchod anebo po novele zákona o pomoci v hmotné nouzi, která byla dána k podpisu prezidentu, požádat v odůvodněném případě o uznání dočasné pracovní neschopnosti lékařem. Žalobce k žalobě rovněž doložil pracovní rekomandaci ze dne 30. 8. 2005 s uvedením pracovních omezení a rozhodnutí OSSZ Olomouc ze dne 2. 9. 2005 o tom, že je osobou zdravotně znevýhodněnou od 30. 8. 2005 do 31. 8. 2010.

Pro úplnost soud konstatuje, že další možností, jaksi mohl žalobce zachovat příspěvek na živobytí v nesnížené výši je vykonání dobrovolnické služby. K této možnosti žalobce sám v žalobě ani v odvolání nic neuvádí. Jak je patrné ze

správního a soudního spisu, žalobce má přístup k internetu a elektronickým službám, a informace o dobrovolnické službě jsou na webu dostupné (např. na stránkách Ministerstva vnitra www.mvcr.cz, ale i na dalších stránkách např. neziskových organizací apod.). Žalobce byl např. podle protokolu ze dne 22. 7. 2009 informován, že dobrovolnická služba je jednou z možností, totéž mohl zjistit i z aktuálního znění zákona o pomoci v hmotné nouzi, když na snížení příspěvku na živobytí byl informován správním orgánem již 5. 1. 2009 a 3. 6. 2009.

Žalobce poukazuje na své zdravotní problémy, ale sám neuvádí, zda pobírá invalidní důchod či nikoli. Podle dopisu žalovaného ze dne 3. 5. 2010, který doložil žalobce jako přílohu žaloby, sám žalovaný doporučil žalobci žádost o invalidní důchod podat. Žalobce neuvádí, zda žádost podal a jak o ní bylo rozhodnuto. Vzhledem k tomu, že tato otázka není podstatná pro posouzení věci, soud se jí dále nezabýval a jen touto úvahou dokresluje skutkový stav a aplikaci práva v souzené věci.

K dalším jednotlivým námitkám žalobce krajský soud uvádí, že neshledal porušení čl. 1 Ústavy. Podle čl. 1 odst. 1 Ústavy Česká republika je svrchovaná, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Podle čl. 1 odst. 2 Ústavy Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva. Žalobce více nekonkretizuje svou námitku, takže soud může toliko obecně konstatovat, že napadené rozhodnutí a předcházející postup správního orgánu jsou v souladu s principy demokratického právního státu. Je to právě právní demokratický stát, který staví mezi základní své hodnoty svobodu občana (člověka). S tou se však pojí také přijetí odpovědnosti za sebe sama. Na tento princip nepřímou poukazoval žalovaný ve svém dopise ze dne 3. 5. 2010, který žalobce přiložil k žalobě a plyne taktéž – byť zcela nevýslovně - z napadeného rozhodnutí.

Podle čl. 1 Listiny základních práv a svobod lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné. Soud se ztotožňuje s názorem žalovaného, že v souzené věci nedošlo k porušení tohoto ustanovení. Svoboda žalobce se projevuje přesně v tom, že měl v souladu s výše citovanými ustanoveními volbu, jak předejít snížení příspěvku na živobytí. Ovšem zde se také naskytá základní otázka, jestli cílem veškerého snažení žalobce má být udržení příjmu z dávky pomoci v hmotné nouzi. K námitce porušení rovnosti soud také souhlasí s žalovaným, že pokud jsou podmínky pro všechny případné příjemce dávek stejné, nelze hovořit o diskriminaci.

Smyslem státní sociální politiky je realizace práv podle čl. 30 Listiny základních práv a svobod a pomoc osobám při zajištění základního životního standardu. Stát pomáhá překlenout pomocí státních dávek nepříznivou situaci osobám, které jsou v hmotné nouzi, do níž se dostaly nikoli vlastním přičiněním. Výše dávky se přitom odvíjí od sociálních poměrů žadatele. Pomoc v hmotné nouzi k zajištění základních životních podmínek je zajištěna pro všechny skupiny osob, které užívají byt na základě různých právních titulů. Zaujatý výklad nepopírá ani čl. 12 a 13 Evropské sociální charty. ... Stanovení rozdílných podmínek pro jednotlivé sociální dávky je nezbytné s ohledem na různorodost sociálních situací a na účel, k němuž mají sloužit. Sociální práva zajištěná Listinou nelze vykládat tak, že se všem osobám zajišťují stejné a jednotné sociální nároky, ale naopak, právě zajištění

jednotných a nediferencovaných nároků všem osobám by vedlo k porušování principu spravedlivého zajišťování základních sociálních práv. Nárok na státní dávku je možné přiznat jen tehdy, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Rozšiřující výklad zákonných podmínek vzniku nároku by byl v rozporu se zájmy ostatních osob, které splnily zákonem stanovené podmínky. Proto není možné při aplikaci a výkladu právních předpisů, upravujících státní dávky, použít rozšiřující výklad (srov. nález sp.zn. I. ÚS 138/01, <http://nalus.usoud.cz>).

Pro úplnost lze odkázat na právní názor vyjádřený v nálezu pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 8. 11. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 5/95, č. 74/1995 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu: *V mezinárodním i v domácím právu se prosadil výklad, podle něhož principy zákazu diskriminace a rovnosti lidí v zásadě nejsou chráněny samy o sobě, ale toliko v souvislosti s porušením jiného základního práva nebo svobody, které zaručuje ústavní zákon či mezinárodní smlouva ve smyslu čl. 10 Ústavy. Rovnost tedy zpravidla vyžaduje relaci k jiné sociální hodnotě. Porušení principu rovnosti tedy předpokládá vztah k jiným základním právům a tím i intenzitu, která je do roviny základních lidských práv posunuje (nález Ústavního soudu ze dne 7. 6. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 4/95).*

Principům rovnosti se věnoval Ústavní soud i v usnesení ze dne 6. 4. 2009 sp.zn. I. ÚS 958/07. Uvedl, že „se v první řadě se zabýval námitkou porušení principu rovnosti v právech podle čl. 3 odst. 1 Listiny v důsledku aplikace napadených ustanovení. Ústavní soud chápe rovnost jako relativní kategorii, tedy že z postulátu rovnosti plyne pouze požadavek odstranění neodůvodněných rozdílů. "Je jistě věcí státu, aby v zájmu zajištění svých funkcí rozhodl, že určité skupině poskytne méně výhod než jiné. Ani zde však nesmí postupovat zcela libovolně. Musí tu prokázat, že tak činí ve veřejném zájmu a pro veřejné blaho. ... Pokud zákon určuje prospěch jedné skupině a zároveň tím stanoví neúměrné povinnosti jiné, může se tak stát pouze s odvoláním na veřejné hodnoty." (nález Ústavního soudu České a Slovenské Federativní Republiky ze dne 8. října 1992 sp. zn. Pl. ÚS 22/92, Sb. u. a n. ÚS ČSFR, sv. 1, č. 11, str. 42-43). Podle uvedeného právního závěru je třeba zásadě rovnosti rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle, neplyne z ní však závěr, že by každému muselo být přiznáno jakékoliv právo. S uvedeným pojetím se Ústavní soud ztotožnil v řadě svých rozhodnutí (např. nález ze dne 17. května 1994 sp. zn. Pl. ÚS 36/93, N 24/1 SbNU 175, 132/1994 Sb., nález ze dne 28. února 1996 sp. zn. Pl. ÚS 9/95, N 16/5 SbNU 107, 107/1996 Sb., nález ze dne 6. června 2006 sp. zn. Pl. ÚS 42/04, N 112/41 SbNU 379, 405/2006 Sb.). Dále Ústavní soud připomíná, že v oblasti hospodářských, sociálních, kulturních a menšinových práv, v nichž je stát často povinen k aktivním zásahům, jež mají odstranit křiklavé aspekty nerovnosti mezi různými skupinami sociálně, kulturně, profesně či jinak rozvrstvené společnosti, disponuje zákonodárce mnohem větším prostorem k uplatnění své představy o přípustných mezích faktické nerovnosti uvnitř jednotlivé skupiny (nález ze dne 21. ledna 2003 sp. zn. Pl. ÚS 15/02, N 11/29 SbNU 79, 40/2003 Sb.)“.

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2008, sp.zn. Pl. ÚS 2/08, „specifickým charakterem sociálních práv je, že jsou závislá zejména na ekonomické situaci státu. Úroveň jejich poskytování reflektuje nejen hospodářský a sociální vývoj státu, ale i vztah státu a občana, založený na vzájemné odpovědnosti a na uznání principu solidarity. Míra, v jaké se princip odpovědnosti a solidarity projevuje v

právním řádu daného státu, určuje také charakter tohoto státu (např. jako státu sociálního). Míra uznání principu solidarity závisí na úrovni etického chápání soužití ve společnosti, její kulturnosti, ale i smyslu jednotlivce pro spravedlnost a sounáležitost s ostatními a sdílení jejich osudu v určitém čase a místě. Solidaritu lze, z pohledu jednotlivce, vnímat jako vnitřní či vnější. Vnitřní solidarita je dána citovou blízkostí vztahu k ostatním, je spontánní, uplatňuje se především v rodině a v dalších partnerských společenstvích. Stát do tohoto vztahu zpravidla nezasahuje, nebo jen velmi omezeně (viz rodinněprávní vztahy upravené zákonem o rodině). Vnější solidarita tuto citovou blízkost postrádá a souhlas jednotlivce s jejím uplatňováním je proto zdráhavější. Jedná se například o solidaritu bohatých s chudými, schopných s méně schopnými, zdravých s nemocnými. Stát se v této oblasti uplatňuje svojí mocensko-vrchnostenskou funkcí velmi aktivně. Přes princip solidarity se uskutečňuje přerozdělování, tj. pohyb přenášející zdroje od jedněch k druhým – těm potřebným. Solidarita má své hranice. Nemůže mít natolik vychýlenou podobu, aby ji ti, které postihuje, pocítovali jako nepřiměřenou, neproporcionální, nebo dokonce nespravedlivou, a odřali ji svůj tichý souhlas. Ve jménu solidarity může stát postihovat pouze takovou část majetku schopného, aby současně nedestruoval aktivitu jeho výkonu a nedostal se za ústavní hranici ochrany majetku. Plnění poskytovaná v rámci sociálních práv pocházejí ze státního rozpočtu a odpovědnost za tato plnění spočívá zcela na straně státu. Je-li to stát, kdo je a bude vázán sociálními plněními, pak také musí mít možnost stanovit konkrétní podmínky takového plnění. Stát si nemůže dovolit tu nezodpovědnost stát se dlužníkem, který nebude schopen dodržet své závazky. Tyto skutečnosti ale nesmí popřít samotnou existenci konkrétního sociálního práva či ve svém důsledku vyloučit jeho realizaci.“

Závěrem lze tedy shrnout, že stanovení podmínek pro splnění nároku pro poskytnutí státní dávky a její výše je v plně v rukou zákonodárce. Jak již vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 21. 11. 2008, č. j. 4 Ads 72/2008–78, **„rozsah státní sociální podpory a vymezení okruhu osob, které mohou při splnění zákonných podmínek z podpory státu benefitovat, je záležitostí sociální politiky státu, tedy prioritně moci zákonodárné, nikoliv moci soudní. Je na vůli zákonodárce, jakým způsobem stanoví rozsah a vymezí podmínky státní sociální podpory“** (viz rozsudek zdejšího soudu ze dne 21. 7. 2008, č. j. 4 Ads 62/2007 – 72, přístupný na www.nssoud.cz).

Podle čl. 26 odst. 3 Listiny každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje; podmínky stanoví zákon. Námitku žalobce o porušení tohoto ustanovení soud také odmítá. Správně žalobce poukazuje i na větu prvou citovaného čl. 26 odst. 3 Listiny, i on má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Jak již soud uvedl výše, práce může být vykonávána buď v závislém poměru (v pracovním poměru nebo formou dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, ale také samostatnou formou). Podle správního spisu se žalobci nedaří sehnat zaměstnání podle zákoníku práce, avšak nic již neuvádí k tomu, že nemůže vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. I ohledně této činnosti existují místa podpory a poradenství, která by žalobce s využitím svých dosavadních projevených znalostí, zkušeností a schopností mohl zcela dobře využít k podpoře kroků a aktivit, vedoucích ke zlepšení své životní situace. Žalobce nenamítá, že by mu v těchto možnostech někdo nebo něco bezvýjimečně bránilo. K druhé části čl. 26 odst. 3 Listiny soud poukazuje na výše uvedenou argumentaci

ohledně případných dalších možností žalobce, pokud mu jeho zdravotní stav objektivně neumožňuje vykonávat pracovní činnost, tj. zejména žádost o invalidní důchod a uznání dočasné pracovní neschopnosti.

Podle čl. 30 odst. 1 Listiny občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele. Podle čl. 30 odst. 2 Listiny každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Podle čl. 30 odst. 3 Listiny podrobnosti stanoví zákon. Pokud žalobce odkazuje na porušení čl. 30, je třeba konstatovat, že u žalobce se nejedná, podle zjištěného skutkového stavu, o věk odpovídající stáří ani o situaci se ztrátou živitele. Pokud žalobce namítá nezpůsobilost k práci, je třeba, aby takový stav byl objektivně zjištěn. Správně doporučil žalovaný žalobci, aby podal žádost o invalidní důchod, protože v řízení o takové žádosti zjišťují lékaři posudkové služby zdravotní stav žadatelů a jejich dochovanou pracovní schopnost. Pokud žalobce doložením pracovní rekomandace namítá omezení pracovní schopnosti, je třeba, aby toto omezení bylo aktuálně řádně zjištěno na základě objektivních skutečností, funkčních vyšetření a aby dochovaná pracovní schopnost byla stanovena i v rámci procentního rozmezí, stanoveného vyhláškou č. 359/2009 Sb. Pokud by míra poklesu dochované pracovní schopnosti poklesla nejméně o 35%, byl by shledán žalobce invalidní a tím by možná úplně odpadl předmět tohoto sporu (srov. Znění zákona o pomoci v hmotné nouzi účinné od 1. 1. 2010, odkdy ve sporném ustanovení jsou uvedeni i příjemci invalidního důchodu I. a II. stupně). K porušení čl. 30 odst. 2 Listiny soud poukazuje na to, že ústavodárce svěřil pravomoc zákonodárci, aby v zákoně stanovil podmínky poskytování pomoci v hmotné nouzi, což zákonodárce učinil a činí. Soud neshledává, s ohledem na výše uvedené, protiústavnost aplikovaného ustanovení, zejména ve vztahu s poskytnutou argumentací a tím, že podle zjištěného skutkového a právního stavu, žalobce nevyčerpal všechny možnosti řešení své životní situace. Soud je přesvědčen, že se nejedná o žádnou patovou situaci, neboť veřejná služba byla jen jednou z alternativ, ze kterých mohl žalobce volit. Správní spis ani žalobní námitky nedávají jednoznačnou odpověď, že žalobce nemá další reálné faktické možnosti, jak dál postupovat.

Podle čl. 31 Listiny každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon. Soud odkazuje na argumentaci žalovaného v napadeném rozhodnutí, se kterou souhlasí a dodává, že není zcela jasný vztah tohoto ustanovení se souzenou věcí, a přesto dodává, že podle tvrzení žalobce nedošlo k situaci, kdy by zdraví žalobce bylo ohroženo, poškozeno nebo zničeno v důsledku postupu v souzené věci a následně napadeným rozhodnutím. V tomto bodě opět soud odkazuje na výše rozvedenou argumentaci. Pokud například žalobce nebyl nebo by nebyl shledán invalidním, pro zlepšení jeho celkového zdravotního stavu by jistě bylo příznivé, kdyby se mohl s uspokojením realizovat v činnosti, která by mu přinášela i příjem. Pokud ovšem žalobci jeho zdravotní stav toto neumožňuje, byl dostatečně správními orgány poučen, jak i v takové situaci postupovat. Takto správní orgány naplnily svou funkci poradního místa, jak jim to ukládá zákon o pomoci v hmotné nouzi a rovněž splnily poučovací povinnost, jak jim je uložena správním řádem.

Podle čl. 20 Listiny základních práv Evropské unie (dále i „LZP EU“, č. 111/2009 Sb.m.s.) před zákonem jsou si všichni rovni.

Podle čl. 21 bod 1 LZP EU se zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci. Podle čl. 21 bod 2 LZP EU v oblasti působnosti Smluv, a aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, se zakazuje jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.

Podle čl. 34 bod 1. LZP EU Unie uznává a respektuje nárok na přístup k dávkám sociálního zabezpečení a k sociálním službám zajišťujícím ochranu v takových případech, jako je mateřství, nemoc, pracovní úrazy, závislost nebo stáří, jakož i v případě ztráty zaměstnání, podle pravidel stanovených právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi. Podle čl. 34 bod 2 LZP EU každý, kdo oprávněně pobývá a pohybuje se uvnitř Evropské unie, má nárok na dávky sociálního zabezpečení a na sociální výhody v souladu s právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi. Podle čl. 34 bod 3 LZP EU za účelem boje proti sociálnímu vyloučení a chudobě Unie uznává a respektuje právo na sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení, jejichž cílem je zajistit, v souladu s pravidly stanovenými právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi, důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky.

Podle čl. 35 LZP EU každý má právo na přístup k preventivní zdravotní péči a na obdržení lékařské péče za podmínek stanovených vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi. Při vymezování a provádění všech politik a činností Unie je zajištěn vysoký stupeň ochrany lidského zdraví. Soud odkazuje na argumentaci k námitce žalobce o porušení čl. 31 Listiny základních práv a svobod.

K tomu krajský soud dále doplňuje, že antidiskriminační pravidla vyplývající z čl. 21 Listiny základních práv Evropské unie nevytváří žádné pravomoci orgánů Evropské unie přijímat antidiskriminační právní předpisy v oblastech pravomocí členského státu nebo v soukromé sféře ani nestanoví obecný zákaz diskriminace v těchto širokých oblastech. Místo toho toto ustanovení upravuje pouze diskriminaci ze strany orgánů a institucí samotné Unie při výkonu pravomocí, které jí svěřují Smlouvy, a ze strany členských států, pouze provádějí-li právo Unie. To vyplývá z čl. 52 odst. 7 Listiny základních práv Evropské unie, který stanoví, že soudy Unie a členských států náležitě přihlížejí k vysvětlením vypracovaným jako pomůcka pro výklad této listiny. Právě v dokumentu „Vysvětlení k listině základních práv“ č. (2007/C 303/02) ze dne 12. 12. 2007 a uveřejněném v č. 303/2007 Úředním věstníku C na str. 17, je totiž výklad v tomto smyslu ohledně odst. 1 čl. 21 výslovně uveden.

K žalobní námitce, že správní orgán neposkytl žalobci řádné a dostatečné sociální poradenství, jak má svou situaci řešit, v kontextu všech zjištěných skutečností, včetně dopisu žalovaného ze dne 3. 5. 2010, soud odkazuje na výše uvedené a uzavírá, že žalobce byl dostatečně poučen a dostalo se mu poradenství v rozsahu, který byl potřebný pro řešení jeho životní situace.

K námitce, že po žalobci požadoval správní orgán veřejnou službu, co byla podmínka reálně nesplnitelná, soud odkazuje na výše uvedenou argumentaci a opakuje, že veřejná služba nebyla jedinou možností, jak předejít snížení příspěvku na živobytí. Tímto odpovídá soud i na námitku, že byl žalobce povinen splnit nesplnitelné, že by stát v zákoně stanovil člověku povinnost splnit podmínku, jejíž splnění negarantuje.

Ohledně průměru se zaměstnavateli se soud shoduje s argumentací žalovaného, že nelze srovnávat zřizování veřejných služeb jednotlivými obcemi a výběr zaměstnanců pro volná pracovní místa u zaměstnavatelů. Tento průměr je zcela nepřipadný a obě situace neporovnatelné. Cílem a smyslem konání obcí při zřizování a realizaci veřejných služeb je zcela něco jiného než při zaměstnávání fyzických osob zaměstnavateli.

Žalobce tvrdí, že nemá možnost odejít k jinému správnímu orgánu, aby ovlivnil svou možnost absolvovat veřejnou službu. K tomu soud poukazuje na vše výše uvedené a vyzdvihuje, že celý spor není vystavěn na splnění veřejné služby ani k tomu nebyl žádným způsobem žalobce nucen, proto není podstatné zabývat se otázkou „přechodu žalobce k jinému správnímu orgánu“.

K rozporu napadeného rozhodnutí s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2006, č. j. 6 Ads 43/2005-51, č. 949 Sb. NSS, www.nssoud.cz, krajský soud odkazuje na argumentaci shora a připojuje, že podle citovaného rozsudku *„odnětí dávky sociální péče podmíněné sociální potřebností představující realizaci práva na pomoc, která je potřebná k zajištění nezbytných životních podmínek (čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), v důsledku nesplnění povinnosti osvědčit splnění podmínky nároku na dávku spočívající v projevování snahy uchazeče o zaměstnání zabezpečit si zvýšení příjmu vlastní prací vyžaduje ze strany správního orgánu určit individuálním způsobem obsah pojmu „projevovat snahu“ s přihlédnutím ke všem okolnostem složité sociální situace osoby, která je dlouhodobým příjemcem takové dávky, a to včetně období, v němž se má taková „snaha“ projevovat a které bude referenčním obdobím pro závěry správního orgánu o tom, zda příjemce dávky splnil svou povinnost projevovat snahu o zvýšení příjmu vlastním přičiněním. Obsah uvedeného pojmu i vymezení období musí správní orgán příjemci dávky prokazatelně sdělit, přičemž musí vycházet z uznávaných metod sociální práce s jednotlivcem odkázaným dlouhé období na sociální péči (pomoc). Pomoc ve formě peněžitých dávek sociální potřebnosti nelze odepřít, aniž je současně jejich příjemci poskytnuta odborná pomoc a poradenství k řešení jeho složité sociální situace; neděje-li se tak, stát nerespektuje své závazky plynoucí z čl. 13 odst. 3 Evropské sociální charty (vyhlášena pod č. 14/2000 Sb. m. s.).“*

Nejvyšší správní soud zdůraznil *„na místě prvé, že předmětem řízení bylo právo zaručené předpisy ústavního pořádku, a to čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a to právo každého, kdo je v hmotné nouzi, na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Jde o sociální subsystém, jenž dotváří sociální síť vyspělých demokracií a za určitých sociálně vypjatých situací, kterým v realitě dnešního světa může být vystaven každý jedinec, je právě tím systémem, jenž je způsobilý nedopustit propad členů společnosti do sociální beznaděje a přispívat tak k sociálnímu smíru společnosti. Přestože takového práva se lze domáhat jen v mezích zákonů, které toto ustanovení provádějí, nelze*

odhlédnout od ústavní direktivy, která zní: stát je povinen zajistit takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek v situaci, kdy je kdokoliv v hmotné nouzi (přestože tak tato sociální situace předpisy doposud účinnými nebyla klasifikována, převážně se hovořilo o situaci „sociální potřeby“). Pokud takovou pomoc stát zajistit odepře, pak jde o situaci, kterou z hlediska osoby nacházející se v této situaci nutno posuzovat doslova jako „ultima ratio“; jestliže je tento výraz v diplomatické řeči užíván k vyjádření faktu přerušení diplomatických styků, zde dává stát najevo, že s takovou osobou „přerušuje“ přátelský a napomáhající kontakt, neboť se dopustila takových zákonem definovaných jednání či opomenutí, že si prostě pomoc nezaslouží. Pokud pak zákon takový stav „ultima ratio“ připouští, musí se tak dít za podmínek, jež jsou definovány naprosto jasně a přehledně, logicky právně bezchybně, ve všech souvztažnostech právního řádu, jedním slovem právně naprosto předvídatelně tak, aby jedinec, jehož se může taková úprava dotýkat, měl naprostou právní jistotu, jak se má chovat a jaké následky svým jednáním vyvolá. Pokud pak taková úprava shora uvedená kritéria nesplňuje bezesbýtku, musí soud, jenž je povolán k ochraně veřejných subjektivních práv, svým ústavně konformním výkladem interpretovat právní normy podle principů a zásad, jimiž je i z hlediska ústavního takový postup ovládán, nedojde-li ovšem k závěru, že právní úprava není v souladu s ústavními principy a nepředloží věc k posouzení Ústavnímu soudu (čl. 95 odst. 2 Ústavy).“

Krajský soud v souzené věci neshledal, že by aplikovaná právní úprava (§ 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi) byla v rozporu s ústavními principy. Ačkoli plně souhlasí s právními názory, vyslovenými v rozsudku Nejvyššího správního soudu ve shora citovaném rozsudku, nejde o situaci totožnou (jak skutkově, tak právně) se souzenou a i poskytování sociální pomoci musí mít své meze, které si stát stanovuje legitimně. Tento názor je v souladu s dalšími citovanými soudními rozhodnutími (včetně judikatury Ústavního soudu) a souvisí i s poznatkem široké veřejnosti, laické i odborné, že každý občan i člověk má na jedné straně práva svobody, ale na druhé straně je tento výčet vyvážen taktéž povinnostmi. Většina veřejnosti se shodne rovněž na tom, že katalog takových povinností zde chybí (u laické veřejnosti jde dle názoru soudu o obecně známou skutečnost, hmatatelným důkazem je např. Pavel Holländer: Základy všeobecné státovědy. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009). V souzené věci šlo o aplikaci právní úpravy, která již - na rozdíl od věci souzené Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 6 Ads 43/2005 – jasně stanovila podmínky nároku na příspěvek na živobytí.

Žalobci se dostávalo pravidelně rozsáhlého poučení, jak vyplývá z již uvedeného, nejméně po dobu 5 let, pokud zahrneme i Úřad práce, tak od roku 1996. Jak konstatoval Nejvyšší správní soud ve shora citovaném rozsudku, "sociální pomoc ve své podstatě dočasná a pomáhá lidem překlenout výjimečné situace, sociální pomoc by neměla být omezena na výplatu příspěvku na živobytí a že konečným cílem každého systému sociální pomoc musí být dosažení situace, kdy pomoc nebude dále požadována, tj. kdy osoby, kterých se to týká, naleznou práci nebo procházejí odborným výcvikem. Takové podmínky však Výbor považuje za slučitelné s Chartou „pouze do té míry, pokud jsou tyto podmínky odůvodněné a plně odpovídají cíli poskytnout dlouhodobé řešení problému deprivace zakoušené jednotlivcem". Pokud žalobce od roku 1996 není zaměstnán, tato skutečnost je v rozporu s podstatou sociální pomoci jako dočasného prostředku pomoci. Navíc v souzené věci bylo postaveno najisto, jaké jsou podmínky nároku na dávky ave

správním i soudním řízení správním bylo podrobně vyloženo, kdy nárok vzniká, kdy vzniká nárok na výplatu, zda a jak příslušné předpisy řeší časové souvislosti posuzování podmínek nároku, či podmínek nároku na výplatu, zda a jak je upravena průběžná kontrola trvání podmínek nároku. Žalobcova argumentace názory v citovaném rozsudku proto neobstojí.

Krajský soud dále doplňuje, že antidiskriminační pravidla vyplývající z čl. 21 Listiny základních práv Evropské unie nevytváří žádné pravomoci orgánů Evropské unie přijímat antidiskriminační právní předpisy v oblastech pravomocí členského státu nebo v soukromé sféře ani nestanoví obecný zákaz diskriminace v těchto širokých oblastech. Místo toho toto ustanovení upravuje pouze diskriminaci ze strany orgánů a institucí samotné Unie při výkonu pravomocí, které jí svěřují Smlouvy, a ze strany členských států, pouze provádějí-li právo Unie. To vyplývá z čl. 52 odst. 7 Listiny základních práv Evropské unie, který stanoví, že soudy Unie a členských států náležitě přihlížejí k vysvětlením vypracovaným jako pomůcka pro výklad této listiny. Právě v dokumentu „Vysvětlení k listině základních práv“ č. (2007/C 303/02) ze dne 12. 12. 2007 a uveřejněném v č. 303/2007 Úředním věstníku C na str. 17, je totiž výklad v tomto smyslu ohledně odst. 1 čl. 21 výslovně uveden.

Soud neshledal v souzené věc ani porušení Evropské sociální charty (č. 14/2000 Sb.m.s.), zejména čl. 12 a 13.

K otázkám žalobce, které měl v rámci soudního řízení správního položit k návrhu žalobce soud správnímu orgánu I. stupně či žalovanému, krajský soud uvádí, že

1. otázka, od kdy má Magistrát města Olomouce zřízen institut veřejné služby,
2. otázka, zda se může veřejné služby v Olomouci účastnit i občan, který zde nemá trvalé bydliště, rovněž není v souzené věci podstatná, vzhledem k výše uvedené argumentaci a soud nepovažuje za potřebné tuto otázku žalovanému pokládat a učinit tak tuto skutečnost součástí podkladů rozsudku,
3. otázka, zda umožnil Magistrát města Olomouce vykonat někdy veřejnou službu občanu jiného města,
4. otázka, které oddělení Magistrátu města Olomouce vybírá zájemce o odpracování veřejné služby a sepisuje s ním smlouvu,
5. otázka, zda vybraní občané mají možnost odpracovat více jak 20 hodin veřejné služby,
6. otázka, zda mají možnost veřejnou službu konat i občané se zdravotním znevýhodněním,
7. otázka, zda jak konkrétně mají postupovat osoby, které nemají možnost vykonat veřejnou službu tak, aby tato možnost byla garantována a závisela na vůli a možnostech této osoby,
8. otázka, jak mají postupovat osoby, kterým byl snížen příspěvek na živobytí na výši existenčního minima, s ohledem na tuto částku tak, aby si našly práci, přivýdělek či podnikat jiné aktivity ke zlepšení jejich situace, a
9. otázka, zda pracovnice Magistrátu města Olomouce paní B. D. byla při jednání se žalobcem dne 22. 7. 2009 seznámena s tím, že žalobce neměl možnost v červnu a červenci 2009 vykonat veřejnou službu a zda při tomto jednání volala na obecní úřad Velké Bystřice, aby zjistila, zda tato obec má zřízenou veřejnou službu a zda ji tam může vykonávat osoba i s trvalým bydlištěm v jiné

obci, a jaký byl výsledek tohoto zjištění, nejsou v souzené věci podstatné vzhledem k výše uvedené argumentaci a soud proto nepovažuje za potřebné tyto otázku žalovanému či správnímu orgánu I. stupně pokládat a učinit tak tuto skutečnost součástí podkladů rozsudku.

K nevydání protokolu dne 22. 7. 2009 správním orgánem I. stupně se soud ztotožňuje s právním názorem žalovaného, uvedeným v napadeném rozhodnutí.

Vzhledem k výše uvedené argumentaci soud neshledal jak potřebné předvolávat svědkyni B. D. ani vyzývat žalovaného k dalším vyjádřením dle návrhu v doplnění žaloby.

S ohledem na výše uvedenou argumentaci krajský soud zamítl žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s.ř.s., aniž by současně shledal nutnost řízení o žalobě přerušit pro předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie, neboť za řízení nevystala dle jeho názoru předběžná otázka týkající se výkladu Smlouvy o Evropských společenství, nebo platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie, popř. výkladu statutů subjektů zřízených aktem Rady, pokud tak tyto statuty stanoví, tj. taková otázka, s níž by bylo v rámci diskrečního oprávnění vnitrostátního soudu možno se obracet na Soudní dvůr Evropské unie s předběžnou otázkou (čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie).

Pokud by krajský soud v souzené věci shledal opačný výklad, sám by jej považoval za nespravedlivý a výsledek by mohl být nejen neefektivní, ale zejména nepřiměřený.

O návrhu na přiznání odkladného účinku soud nerozhodoval, protože celou věc meritorně vyřídil přednostně. K žádosti žalobce o osvobození poplatků soud doplňuje, že podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném ke dni podání žaloby, se od poplatku osvobozují řízení ve věcech důchodového pojištění (zabezpečení), příplatku k důchodu, zvláštního příspěvku k důchodu, nemocenského pojištění, státní sociální podpory, pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státních dávek.

Náklady řízení účastníkům přiznány nebyly, neboť žalovaný žádné neuplatnil a soud žádné ze spisu nezjistil a žalobce v tomto řízení nebyl úspěšný (§ 60 odst. 1 s.ř.s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku je **m o ž n o** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí prostřednictvím Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci, k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

V Olomouci dne 16. 9. 2011

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně